

Sinko, Zofia

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa w 1994 r. : Sprawozdanie z działalności Wydziałów : Wydział I językoznawstwa i historii literatury : Referaty i streszczenia : Henry Jamesa żywot i sprawy [Streszczenie]

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 57, 61-62

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

4. Sprawozdania z działalności Wydziałów

Wydział I językoznawstwa i historii literatury

Przewodnicząca: Hanna Popowska-Taborska (czł. zw.)

Sekretarz: Alina Brodzka (czł. zw.)

Odbyły się następujące posiedzenia naukowe:

17 I – Halina Satkiewicz: Norma językowa wobec zróżnicowania współczesnej polszczyzny

21 II – Zofia Sinko: Henry Jamesa żywot i sprawy

21 III – Mieczysław Künstler: Ewolucja od monosylabizmu do polisylabizmu (na przykładzie języków chińskich)

18 IV – uczestnictwo w zebraniu Wydziału II

20 VI – Barbara Otwinowska: Słowem zażegnawanie: wiersze i piosenki więzienne 1944-1956

17 X – Wiesław Kotański: Rozkosze tropienia intonacji starojsapońskiej

Referaty i streszczenia

Zofia Sinko

HENRY JAMESA ŻYWOT I SPRAWY

(Streszczenie)

Prezentację bogatej i różnorodnej twórczości Jamesa (1843 - 1916) muszę ograniczyć do kilku problemów. Spuścizna literacka pisarza obejmuje bowiem przeszło 20 powieści, 112 nowel, kilka esejów o sztuce powieści, kilkanaście obszernych przedmów do własnych utworów fabularnych, w których James objawił się jako przenikliwy i wymagający krytyk gatunku powieściowego oraz własnych dokonań w tej dziedzinie. Ponadto przez całe życie pisywał recenzje z powieści i sztuk teatralnych, skreślił kilkanaście dramatów oraz szkiców z licznych podróży po Europie i Ameryce. Liczne podróże do Europy dostarczyły młodemu Jamesowi fabularnego tworzywa do pierwszych nowel i powieści opartych na tzw. „temacie międzynarodowym”, który zasadzał się na kontraście między mentalnością i obyczajami Europejczyków o wyrafinowanej kulturze, a „niewinnością” i prostotą przybyszów z Nowego Świata. Krąg poszukiwań tematycznych i formalnych rozszerzył się dzięki dłuższemu pobytowi Jamesa w Paryżu

i zetknięciu się z twórczością naturalistów. Definitywne osiedlenie się w Anglii (1876) pozwoliło mu na dokładne przyjrzenie się obyczajom i poglądom literackiego i artystycznego środowiska Londynu oraz tamtejszych wyższych sfer, co utrwalił na kartach swoich powieści i nowel.

Twórczość powieściowa Jamesa w przeciągu 50 lat przechodziła od XIX-wiecznego realizmu, przez eksperymenty z naturalizmem do powieści modernistycznej. Uznawał, że obiektywizacji materii powieściowej najlepiej służy narracja podjęta z punktu widzenia jednej lub kilku postaci. James był pierwszym teoretykiem, który stworzył to pojęcie i w praktyce zastosował jego rozmaite warianty. Punkt widzenia stał się jednym z najsprawniejszych pojęć krytycznych w zakresie analizy powieści, chociaż nie wszyscy z jego współczesnych zdali sobie sprawę z prekursorstwa Jamesa. Pisarz starał się jak najtrafniej i jak najwierniej ująć psychologiczne przygody stworzonych przez siebie postaci, koncentrując się nie na akcji zewnętrznej, ale na dramacie ludzkiej świadomości i to przesunięcie, szczególnie widoczne w jego ostatnich powieściach, przepowiadało technikę monologu wewnętrznego oraz powieść strumienia świadomości.

Mieczysław Jerzy Küntler

EWOLUCJA OD MONOSYLABIZMU DO POLISYLABIZMU (NA PRZYKŁADZIE JĘZYKÓW CHIŃSKICH) (Streszczenie)

1. Procesy polisylabizacji zachodzą w różnych tzw. monosylabicznych, tonalnych językach pozycyjnych Azji Wschodniej i Południowo-Wschodniej i to zarówno w tych, które są ze sobą spokrewnione (tj. stanowią jedną grupę językową), jak i tych, które z pozostałymi nie wykazują żadnego pokrewieństwa, a odznaczają się jedynie podobnymi cechami typologicznymi. W jednych językach procesy te zachodzą szybciej, w innych wolniej. Wymieniony obszar zajmuje jednak takie mnóstwo języków i dialektów, że mówienie o nich wszystkich w kategoriach ogólnych jest prawie niemożliwe, przede wszystkim ze względu na brak kompetencji. Dlatego też ograniczam się jedynie do języków chińskich, co jest tym bardziej uzasadnione, że wywodzą się one wszystkie z chińszczyzny archaicznej.

2. Archaiczny język chiński (AC – ok. 600 r. przed Chr.), podobnie jak i słabiej od niego dziś znana jego faza wcześniejsza, język protochiński, był językiem monosylabicznym tj. takim, w którym niemal wszystkie jednostki leksykalne były jednosylabowe. W konsekwencji stosunki między jednostkami